

Comentario de Obra: O Panteón de Agripa

1. Identificación

- **Título:** O Panteón.
- **Autor:** Descoñecido, aínda que a inscrición da fachada orixinal atribúeo a Marco Vipsanio Agripa. A obra actual foi construída por orde do emperador Adriano.
- **Cronoloxía:** Construído entre os anos **118 e 125 d.C.** durante o Imperio Romano.
- **Técnica:** Formigón (opus caementicium) e ladrillo, revestido de mármore e granito.
- **Estilo:** Arquitectura romana imperial.
- **Localización:** Roma, Italia.

2. Análise Formal

O Panteón é un edificio de planta centralizada, cunha combinación única de dous volumes:

- Un **pórtico frontal** de estilo grego, con tres filas de columnas corintias . O pórtico está rematado por un frontón triangular que orixinalmente estaba adornado con esculturas de bronce.
- Unha **rotonda** ou célula circular monumental, que constitúe o espazo principal do edificio. Este espazo está cuberto por unha **cúpula semiesférica** de formigón, a máis grande construída ata a invención das estruturas de aceiro no século XIX.

A cúpula é unha proeza da enxeñaría romana. Para alixeirar o seu peso, os arquitectos utilizaron un formigón cada vez máis lixeiro a medida que se achegaban á parte superior. Tamén engadiron **cascarias** ou artonados na súa superficie interior, que serven tanto para reducir o peso como para crear un fermoso efecto visual.

No centro da cúpula atópase un **óculo** ou abertura circular de 9 metros de diámetro. Esta é a única fonte de luz natural do edificio, e actúa como un gran reloxo de sol que ilumina o interior e crea un xogo de luces espectacular. A parede interior da rotonda está articulada por sete nichos semicirculares e rectangulares, que orixinalmente albergaban estatuas de divindades.

3. Análise Iconográfica e Simboloxía

O nome *Panteón* significa 'Templo de todos os deuses' e orixinalmente foi consagrado a todos os deuses do Olimpo. O deseño do edificio está cheo de simboloxía:

- A **cúpula** simboliza a bóveda celeste, a esfera do ceo.
- O **óculo** representa o Sol, a fonte de luz e vida.
- A **planta circular** e a cúpula crean unha representación do universo, un espazo ordenado, simétrico e perfecto, que reflicte a cosmovisión romana e o seu desexo de orde e control sobre o mundo. A luz que entra polo óculo, ademais de iluminar o espazo, é un elemento místico que crea unha atmosfera sagrada e xera un vínculo simbólico entre os deuses e os mortais.

4. Contextualización

O Panteón actual foi construído no mesmo lugar onde se atopaba un templo anterior, construído por Marco Agripa no 27 a.C., que se queimou. O emperador Adriano, un entusiasta da cultura grega, decidiu reconstruílo completamente, pero mantendo a inscrición orixinal para honrar a Agripa.

A diferenza de moitos templos romanos, o Panteón foi convertido en igrexa cristiá no século VII, o que garantiu a súa supervivencia e a súa magnífica conservación. Serviu de inspiración para moitos arquitectos, dende a Idade Media ata o Renacemento e o Neoclasicismo, influíndo en edificios como a Basílica de San Pedro ou o Capitolio de Washington.

5. Conclusión

O Panteón é a obra mestra da arquitectura romana e un dos mellores exemplos do xenio técnico e simbólico do Imperio. A súa cúpula é un logro de enxeñaría sen precedentes, e o seu deseño, coa súa mestura de elementos gregos e a súa audaz concepción interior, demostra a capacidade de Roma para unir a tradición coa innovación. A súa simboloxía cósmica e a súa impresionante harmonía arquitectónica fan deste edificio un testemuño eterno do poder e da creatividade da civilización romana.

Concepto	Definición segundo CIUG
Capitel	Elemento arquitectónico situado na parte superior da columna, que serve de transición entre o fuste e o entaboamento ou arco. Pode ter función decorativa e estrutural.
Corintio	Orde arquitectónica grega caracterizada por capiteis decorados con follas de acanto e volutas. É o máis ornamentado dos tres estilos clásicos (dórico, xónico e corintio).
Cúpula	Elemento arquitectónico de cuberta en forma semiesférica ou de bóveda, que se apoia sobre muros, pechinas ou tambores. Simboliza o ceo e é frecuente en arquitectura relixiosa.
Piar	Elemento sustentante vertical de sección poligonal ou rectangular, que pode ter función estrutural similar á columna, pero sen capitel nin fuste definido.
Plan central	Tipo de planta arquitectónica onde os espazos se organizan arredor dun punto central, xeralmente circular, octogonal ou en cruz grega. É común en edificios relixiosos e funerarios.